

Barbara Murawska

"Siedem lat dialogu", Janusz
Tarnowski, Katowice 1986 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 58/1, 170-171

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Natomiast zarys pedagogiki przedstawiony w recenzowanej publikacji zasługuje na uwagę. Coraz lepiej bowiem rozumiemy, że nie da się utworzyć sensownej koncepcji wychowawczej bez jej gruntownego powiązania z filozofią. W przeciwnym razie grozi pustka ideowa, której wynikiem będzie frustracja wychowanków. Cnoty: wiara, nadzieja, miłość a także prawda, dobro, piękno — to są wartości, które (ukazane w zawsze świeżej myśli Doktora Anielskiego) powinny wciąż przenikać także dzisiejszy proces pedagogiczny.

Inna sprawa, że cytowane wyżej ujęcie wychowania jako „przyzwyczajanie” wydaje się wątpliwe. W dawniejszym, bardziej ustabilizowanym świecie, taka optyka procesu pedagogicznego miała pewną szansę. Dzisiaj natomiast wobec ustawicznych zmian środowiska, okoliczności i uwarunkowań zachodzi obawa, że nawyk zakorzeniony w pewnej sytuacji, nie sprawdzi się wcale w odmiennej.

Szczególnie jest niebezpieczne, utrzymujące się w wielu rodzinach i zakładach wychowawczych przeświadczenie, że samo przywyknienie do wielokrotnie powtarzanych praktyk religijnych jak pacierz, częsta spowiedź i Komunia św. przyczynia się do utrwalania postaw religijnych.

Z drugiej strony trzeba podkreślić, że niezwykle trafne i aktualne jest wskazanie św. Tomasza, by pomagać dzieciom i młodzieży odnajdywać radość w pełnieniu dobra. Rolę pogody ducha, humoru i radosnej postawy łączącej wychowawcę z wychowankami coraz częściej podkreśla się we współczesnej literaturze pedagogicznej.

Książka o. Bednarskiego mimo odwoływania się do odległej przeszłości może stać się cenną inspiracją także dla wychowawców wchodzących w wiek XXI.

ks. Janusz Tarnowski, Warszawa

ks. Janusz TARNOWSKI, *Siedem lat dialogu*, Katowice 1986, Księgarnia św. Jacka, s. 468.

Nie sposób o tej najnowszej książce ks. Janusza Tarnowskiego mówić w oderwaniu od innej pozycji tegoż autora zatytułowanej *Próby dialogu z młodymi. Prekatecheza egzystencjalna*, wydanej również przez Księgarnię św. Jacka w 1983 roku. Treść bowiem publikacji recenzowanej stanowi relację z siedmiu lat pracy z grupą młodzieży, której pierwszy rok spotkań, rok prekatechezy, został opisany w poprzedniej książce.

Grupa Niedzielną — zbiorowy bohater *Siedmiu lat dialogu* — powstała w 1976 r. jako grupa katechetyczna dla uczniów klas II i III szkół ponadpodstawowych, odbywająca spotkania w niedzielne przedpołudnia. W ciągu siedmioletnich spotkań przeżywała ona liczne przeobrażenia i przemiany. Zmieniała się liczba uczestników, częstotliwość spotkań, tematyka, pozostawał jednak zawsze ich dialogowy charakter oraz ciągła otwartość na ludzi, wydarzenia i problemy, które niesie współczesność. Dlatego właśnie Grupa Niedzielną istnieje nadal i wciąż się rozwija, jak zaznacza autor w zakończeniu książki. *Siedem lat dialogu* zawiera siedem rozdziałów, z których każdy stanowi niezwykle precyzyjną relację z poszczególnych lat działalności grupy. „Opisy przedstawionych tu spotkań należą do tzw. literatury faktu — pisze ks. Tarnowski — zawierają bowiem odzwierciedlenie przeżywanego rzeczywistości. Wypowiedzi uczestników są na ogół poddane obróbce stylistycznej, ale z wiernym zachowaniem ich treści zasadniczej” (s. 6).

Czytelnika uderza duża różnorodność zagadnień poruszanych w czasie spotkań. Od problemów związanych z czytaniem Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu, po sprawy związane z życiem chrześcijanina (modlitwa, miłość, małżeństwo, rodzina). To bogactwo tematów jest wynikiem me-

tody, jaką zastosował ks. Janusz Tarnowski w swojej pracy z młodzieżą. Wywodzi się ona z filozofii personalno-egzystencjalnej, a polega na realizacji czterech kategorii pedagogicznych: 1) autentyczności, 2) dialogu, 3) spotkania z Bogiem, 4) zaangażowania chrześcijańskiego.

Każda z tych kategorii występuje w zrelacjonowanych spotkaniach w różnym zakresie. Widać jednak wyraźnie przemiany grupy w kierunku zaangażowania chrześcijańskiego. Efektem tych przemian jest coraz większy stopień scalania się jej uczestników. Niemalą rolę odgrywają tu świadome oddziaływania duchowego przewodnika Grupy Niedzielnej.

Przegląd kilkudziesięciu spotkań jest nie tylko relacją z przemian i dialogu wewnątrzgrupowego, ukazuje także rozwój dojrzałości uczestników dzięki pomocy Ducha Świętego, ale również momenty zachwiania w różnych okresach istnienia grupy. Dialog Grupy Niedzielnej urzeczywistniał się poprzez wspólną modlitwę, śpiew, medytacje, czytanie Pisma Świętego, rozpatrywanie problemów życiowych z punktu widzenia człowieka wierzącego, a także uczestnictwo w rekolekcjach zamkniętych.

W drodze do Boga pomagało również młodym wychodzenie z dialogiem poza grupę. Swoistego oddziaływania Ducha Świętego doznali oni w czasie wspólnej modlitwy z mieszkańcami Franciszkowa — wsi podwarszawskiej, poczuli się apostołami podczas letniego pobytu w Olecku.

Zywotność grupy oraz jej przemiany dowodzą, że zastosowana metoda jest trafna. Wyzwała ona otwartość i ułatwia tworzenie się prawdziwej wspólnoty, a jest to jedyna droga do przeżywania przez młodzież osobistego kontaktu z Bogiem.

Siedem lat dialogu ks. Janusza Tarnowskiego zaskakuje autentycznością relacji z odbywanych przez członków grupy spotkań, ich reakcji i przeżyć w czasie drogi do Boga. Autor nie unika również przyznawania się do własnych niefortunnych posunięć w czasie współpracy z młodymi przyjaciółmi. Szczerość autora skłoniła uczestników spotkań do refleksji podsumowujących ich udział w poszukiwaniu prawdy. Wypowiedzi te zamieszczone są w oddzielnym rozdziale. Stanowią dowód wartości spotkań oraz autentycznego otwarcia dialogowego. „Najbardziej cenię tzw. chwile szczerości i spowiedź publiczną w Grupie ze swoich przewinień, a także nasze własne Msze św. i rekolekcje... Podobało mi się to, że w trakcie kazania można było zawsze coś powiedzieć od siebie; lubiłam być pytana przez Księdza. Odczuwało się wtedy bliskość Pana Boga — On był Osobą, a nie pojęciem” — mówi Kasia (s. 424).

„Tutaj mogę zaspokoić swoje pragnienie dzielenia się swoimi doświadczeniami duchowymi oraz wymieniania ich z innymi uczestnikami. Tu także urzeczywistniam moją chęć otwarcia się na Boga i bliźnich” — uzasadnia swoje uczestnictwo w spotkaniach Tomasz (s. 429).

Szczególną zaletą książki jest jej zawartość merytoryczna. Wiele zagadnień teologicznych naświetla autor w sposób nowy i oryginalny, chociaż czasami nie w pełni wyczerpujący. Jest to bowiem: „...jedynie sposób stawiania sprawy przez młodych ludzi oraz próba doraźnego naświetlenia wysuniętych zagadnień...”, jak pisze ks. Tarnowski (s. 461).

Indeks rzeczowy umieszczony na końcu publikacji pozwala na swobodne wyszukanie w tekście zagadnienia, które zainteresowałoby czytelnika.

Prezentacja niekonwencjonalnej pracy duszpasterskiej z młodzieżą, autentyczność relacji, wiara w możliwość pomocy ludziom w dojściu do osobistego spotkania z Bogiem powodują, że *Siedem lat dialogu* może być nie tylko pomocą dla wychowawców i katechetów, lecz także prekatechą dla wszystkich, którzy Boga poszukują.

Barbara Murawska, Warszawa